

Kreativitet i italiensk-undervisningen ved hjælp af CL-strukturer

CL består af en række forskellige strukturer, dvs. aktivitetstyper, der bidrager til at skabe forskellige former for interaktion mellem eleverne som oftest i team eller i par. Hver struktur består af en række faser, som hver definerer, hvordan eleven skal løse en given opgave enten alene eller sammen med andre. Strukturerne er en form for stillads, som eleverne anvender i deres bearbejdning af stoffet: de diskuterer, analyserer, løser problemer, udvikler ideer og kommunikerer sig trin for trin frem til en dybere indsigt i eller mestring af det stof og de ideer, de arbejder med. Strukturerne er ikke knyttet til bestemte fag, men kan anvendes i forskellige fag med vidt forskelligt indhold.

Hver struktur har forskellige forcer og lægger op til forskellige former for læring. For at få overblik over, hvilke typer læreprocesser de forskellige strukturer fører med sig, har Spencer Kagan og Jette Stenlev opstillet seks forskellige læreprocesdomæner, der repræsenterer de overordnede sociale, faglige og kommunikative kompetencer, der kan fremmes i strukturerne.

Kagan og Stenlev definerer de seks læreprocesdomæner som følger:

- I *Teambuilding* opbygges samarbejdsfærdigheder, og følelsen af et team-samarbejdsforhold styrkes.
- I *Classbuilding* styrkes de positive indbyrdes relationer på tværs af team, idet eleverne møder kammerater fra andre team og kommunikerer med dem.

PIA ZINN OHRT

Lektor i italiensk og dansk på Frederiksberg Gymnasium.

Master i fremmedsprogspædagogik

po@frederiksborggymnasium.dk

- Inden for *Viden og færdigheder* sigtes der mod tilegnelse af viden og opøvelse af færdigheder inden for de faglige områder, det måtte dreje sig om. Det kan f.eks. være sproglige færdigheder.
- Når eleverne arbejder med *Tankefærdigheder*, udfordres deres selvstændige tænkning, og deres evne til at reflektere over deres egen læring udvikles.
- I de *Kommunikative færdigheder* arbejder eleverne med at styrke deres færdigheder i at kommunikere klart med andre,
- og i *Videndeling* lærer eleverne færdigheder i at præsentere og formidle viden.

Den enkelte CL-struktur dækker et eller flere af disse seks domæner, og ved at kombinere flere af dem kan man tilrettelægge et undervisningsforløb, der tilsammen tilgodeser en række faglige mål.

I CL er der imidlertid kun fokus på interaktionen (mundtlig og skriftlig) mellem eleverne, hvorimod strukturerne ikke siger noget om de kommunikative mål. Når man som lærer tilrettelægger et forløb, må man derfor først fastsætte de overordnede sprogpædagogiske mål. Derefter kan man vælge, hvilke strukturer der kan bidrage til opfyldelse af disse mål.

Alle CL-strukturer er bygget op omkring fire SPIL-principper. SPIL står for Samtidig interaktion, Positiv indbyrdes afhængighed, Individuel ansvarlighed og Lige deltagelse.

Samtidig interaktion:

Dette indebærer, at flere elever skal være aktive på én gang. Herved får den enkelte mere taletid og dermed mere træning, end hvis det er én elev ad gangen, der formulerer sig.

Positiv indbyrdes afhængighed:

For at løse de enkelte opgaver har eleverne brug for hinanden. Det medvirker til, at alle inddrages i arbejdet, og alle er derfor interesserede i, at de andre i teamet klarer sig godt.

Individuel ansvarlighed:

I mange strukturer bliver der stillet krav til eleverne om at redegøre for det, de har lært i form af at opsummere, præsentere, problematisere eller evaluere deres forståelse af et emne over for mindst én kammerat. Med disse strukturer lærer eleverne at føle et ansvar for det fælles projekt.

Lige deltagelse:

Strukturerne er konstrueret således, at alle elever skal deltage aktivt. Ingen får lov til at gemme sig, alle lærer at være ansvarlige enten over for en kammerat eller et team.

Det er vigtigt at understrege, at de fire SPIL-principper skal være realiseret på én gang, før der er tale om CL. Hvis blot én af dem ikke er overholdt, er det ikke længere CL, der foregår.

I det følgende vil jeg gennemgå nogle eksempler på CL-strukturer, som jeg har valgt til en del af et forløb om »Amore« (»Kærlighed«). Den valgte tekst er Castellanetas »Un'avventura coniugale«, der handler om et 'moderne' ægtepar, som beslutter sig for at holde ferie hver for sig, begge sammen med deres elsker/inde.

De faglige mål med forløbet er, at eleverne skal kunne:

- læse og forstå en ubearbejdet skønlitterær tekst på italiensk, her formidlet gennem »Un'avventura coniugale«
- analysere og fortolke den skønlitterære tekst og sætte den ind i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng
- deltage i samtale og diskussion på italiensk om et kendt emne (her 'Amore').

Mine sprogpædagogiske mål med forløbet er, at eleverne skal:

- træne og kunne beherske det semantiske ordforråd inden for 'amore', 'tradimento', 'gelosia' (trænes gennem 'Quiz og byt')
- have færdigheder i at referere og kort præsentere en tekst eller dele af en tekst (trænes gennem 'Rollelæsning')
- kunne genkende og anvende centrale grammatiske områder, der kan støtte dem i anvendelsen af sproget (trænes gennem 'Huskesedler' og 'Bordet rundt'). De valgte grammatiske områder i nedenstående forløb er adjektiver, personlige pronominer, imperfektum og præpositioner sammensmeltet med den bestemte artikel
- opnå kompetencer i interaktion med andre om emnet 'Amore' (trænes gennem 'Vælg fra viften').

Ud fra denne forudsætning har jeg efterfølgende valgt, hvilke CL-strukturer der bedst kan træne disse kompetencer og ladet dem indgå i mit forløb. Jeg har ovenfor kort nævnt, hvilke strukturer jeg har valgt til at træne hvilke sprogpædagogiske mål. De gennemgås i detaljer nedenfor.

»Quiz og byt« (1) er en struktur, der er særlig velegnet til indlæring af ordforråd. Det er en classbuilding-struktur, hvor de indbyrdes relationer mellem eleverne styrkes ved, at eleverne møder kammerater fra andre team og kommunikerer med dem. Alle elever kommer i aktivitet samtidig.

Quiz og byt (1)

Forberedelse:

Læreren forbereder i forvejen et sæt kort med de gloser, som eleverne skal lære. Alle gloser er forskellige (se eksempler nedenfor).

Fremgangsmåde:

1. Eleverne bliver bedt om at rejse sig og komme ind midt på gulvet. Alle får udleveret et kort.
2. Eleverne går rundt mellem hinanden og finder en partner.
3. Eleverne hilser på hinanden (på målsproget), og elev A stiller sit spørgsmål.
4. Elev B svarer.
5. A roser, eller hvis B har problemer, hjælper A, der har svaret stående på sit kort.
6. Parterne bytter roller, så elev B spørger, og A svarer.
7. Parterne bytter kort.
8. Eleverne siger farvel (på målsproget), rækker hånden i vejret for at markere, at han/hun er ledig og finder en ny partner.
9. Der fortsættes med punkt 3-8.

Formålet med, at svaret står på kortet, er, at spørgeren kan hjælpe sin partner, hvis denne ikke kender eller kan huske glosen.

Eksempler på kort til teksten »Un'avventura coniugale«:

Come si dice: ægteskab <i>matrimonio</i>	Come si dice: hemmelig <i>segreto</i>	Come si dice: elsker/inde <i>amante m/f</i>
---	--	--

Come si dice: en rejse <i>un viaggio</i>	Come si dice: at tilbringe <i>passare</i>	Come si dice: enestående <i>unico</i>
---	--	--

Fordele

Når man anvender en classbuilding-aktivitet, bliver eleverne blandet rundt imellem hinanden, og via forskellige former for korte udvekslinger på kryds og tværs får de mulighed for at opbygge og vedligeholde de løbende, gode relationer med kammerater, de ikke i øjeblikket er i team med. »Quiz og byt«-aktiviteten egner sig særdeles godt, når man vil ryste en ny gruppe elever sammen eller skal skabe et mere trygt læringsmiljø i en klasse, hvor eleverne ikke af sig selv interagerer med hinanden.

Et af formålene med classbuilding-aktiviteter er at skabe tryghed og lyst til at samarbejde, men den fysiske aktivitet gør endvidere, at det efterfølgende arbejde kan udføres med ny energi.

De læreprocesser, der er i spil i »Quiz og byt«-aktiviteten, er mestring af viden og elementære læsefærdigheder (Viden og færdigheder), analytisk/kritisk og reflekterende tænkning (Tænkefærdigheder) og kommunikative og sociale færdigheder, der kommer til udtryk, når eleverne hilser, hjælper, roser og takker hinanden.

Når eleverne har fået introduceret ordforrådet, kan de gå i gang med selve tekstlæsningen. Denne kan f.eks. foregå vha. »Rollelæsning« (2), der hjælper eleverne igennem stoffet, så alle bedre forstår og husker, hvad de læser.

Rollelæsning (2)

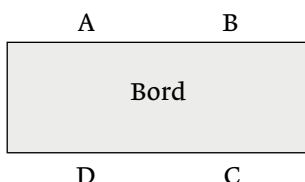
Forberedelse:

1. Læreren fremstiller på forhånd et A4 ark pr. team med nedenstående fire rollekort på: Oplæser, Referent, Overskriftsmester og Sammenhængsmester.
2. Læreren tegner de samme kasser på tavlen og forklarer eleverne, hvad de fire roller indebærer, og hvad man skal gøre, når man får de forskellige roller.

Oplæser	Referent
Overskriftsmester	Sammenhængsmester

Fremgangsmåde:

Klassen inddeles i team på fire, og hver elev får tildelt en af rollerne A – B – C – D.

1. A får tildelt rollen som »Oplæser« og læser det første afsnit højt.
2. B er »Referent« og giver et referat af det vigtigste indhold af afsnittet på målsproget.
3. C er »Overskriftsmester« og skal forsøge at finde en dækkende overskrift til afsnittet. Alle team-medlemmer skriver disse overskrifter ned.
4. D er »Sammenhængsmester« og forklarer sammenhængen med det forudgående afsnit eller prøver at forudsige, hvad der kommer i næste afsnit.
5. Når første afsnit er læst, går teamet videre til næste afsnit. Rollerne roterer med uret, således at det nu er B, der er oplæser, C, der er referent, D, der er overskriftsmester, og A, der er sammenhængsmester.
6. Således fortsættes, til hele teksten er læst.
7. Til slut opsamles alle overskrifter, så teamet får en samlet oversigt over tekstens afsnit.

Fordele ved »Rollelæsning«

»Rollelæsning« er en teambuilding-aktivitet, som hjælper med til, at alle forstår hvert afsnit af teksten, før man læser videre. Derved mindsker man risikoen for, at elever »står af« undervejs, fordi de ikke har forstået afsnittet. Som i de øvrige strukturer består aktiviteten både af kognitive og kommunikative processer, og det gør, at stofet fæstnes bedre i hukommelsen. Endvidere giver »Rollelæsning« en god indsigt i en teksts opbygning og opøver elevernes evne til at fokusere på det væsentligste i hvert afsnit.

»Rollelæsning« styrker mestring af viden og læsefærdigheder og udvikler analytiske og reflekterende tænkefærdigheder. Endvidere forstærkes kommunikative og sociale færdigheder, når eleverne opsummerer, formulerer sig skriftligt, giver ordet videre (turtagning), søger kompromisser og hjælper hinanden.

Efter »Rollelæsning« kan det være en god idé at have en struktur, der tilgodeser nogle sproglige aspekter i teksten. En måde at arbejde med flere grammatiske områder på én gang på er at anvende strukturen »Huskersedler« (3).

Huskersedler (3)

Forberedelse:

Til hvert team bestående af fire medlemmer udleveres et antal kort med nogle få sætninger fra den tekst, man er i gang med. I hver sætning er et ord fremhævet – dette ord henviser til det grammatiske emne, der skal arbejdes med. Øverst skal der være plads til at angive navnet på emnet. Eksemplerne er hentet fra Castellaneta: »Un'avventura coniugale«.

<p style="text-align: center;">Grammatisk emne:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>dal momento che che cosa avete detto ai figli alla fine sullo sfondo del mare fare un sonno nel fresco dell'aria condizionata sento il sale della sua pelle</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">(Navn/initialer)</p>	<p style="text-align: center;">Grammatisk emne:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Pensavo solo che ... ho detto che partivamo insieme Lula mi salutava non era mai sazia del sole noi c'eravamo già</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">(Navn/initialer)</p>
--	---

<p style="text-align: center;">Grammatisk emne:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>una destinazione segreta il vino ghiacciato la camicetta trasparente l'aria condizionata gli occhiali da sole abbandonati</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">(Navn/initialer)</p>	<p style="text-align: center;">Grammatisk emne:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>voglio saperlo mi lasciò con queste parole lei l'aveva definita così (la vacanza) ti porto via la crema non dovevo mangiarla</p> <p>_____</p> <p style="text-align: center;">(Navn/initialer)</p>
---	--

De fire grammatiske emner er hhv. 1) sammentrækning af præposition og bestemt artikel, 2) bøjning af verber i imperfetto (datid), 3) O- og E-adjektivers bøjning og 4) de ubetonede pronominers former som direkte objekt og deres placering.

Fremgangsmåde:

1. Klassen inddeles i team à fire medlemmer.
2. Kortene placeres med bagsiden opad midt på bordet, og team-medlemmerne skiftes til at trække et kort og skrive, hvilket grammatisk område sætningerne henviser til. Det grammatiske område skrives på kortet, der nu vendes med forsiden opad.
3. Når alle kort vender med forsiden opad, skriver de teammedlemmer, der kan forklare det pågældende emne, deres navn eller initialer på kortet.
4. De emner, som alle kan forklare, samles i en bunke, der kaldes »Lo sappiamo« (»Det kan vi«).
5. Teammedlem A vælger nu blandt de øvrige kort et emne, som han/hun *ikke* kan forklare. Denne bunke kaldes »Non lo sappiamo« (»Det kan vi ikke-bunken«).
6. De teammedlemmer, der har signeret kortet, forklarer emnet for de andre. Derefter signerer A kortet, og dette lægges i bunken »Lo sappiamo«.
7. Der fortsættes med trin 5 og 6, indtil alle emner er forklaret.

Fordele ved »Huskersedler«

Alle elever får i denne aktivitet tænkt igennem, hvad de har lært. Der anvendes kun tid på at forklare de stofområder, som der er behov for at repetere eller måske tilegne sig. De sedler, der lægges over i »det-kan-vi-bunken«, giver en konkret følelse af, at der er noget, man kan, og at stoffet læres undervejs. Endvidere kan elever, der er kommet bagud, få en opdatering af, hvad der er gennemgået. Der er således en særlig vægtning af den kognitive dimension.

Når eleverne arbejder med »Huskersedler«, er der tale om en teambuilding-aktivitet, der har fokus på mestring af viden og viden-delning. Endvidere arbejdes der med kommunikative og sociale færdigheder som turtagning, at hjælpe og at bede om hjælp.

Efter at have identificeret og repeteret reglerne i ovenstående emner kan anvendelsen af dem repeteres mundtligt i strukturen »Bordet rundt« (4).

Bordet rundt (4)

Forberedelse:

Læreren forbereder et antal kort, hvor emnet (f.eks. sammentrækning af præposition og bestemt artikel) svarer til de emner, der er blevet arbejdet med i strukturen »Huskeregler«. Klassen er inddelt i team.

Fremgangsmåde:

1. Hvert team får udleveret et antal kort med fire sætninger på dansk på hvert kort. Kortene placeres på bordet med bagsiden opad.
2. Elev A trækker et kort, læser sætning 1 op og oversætter den mundtligt til italiensk.
3. Kortet leveres videre til elev B, der læser næste sætning op og oversætter til italiensk.
4. Der fortsættes på denne måde, indtil alle i teamet har oversat en sætning. Derefter trækkes et nyt kort, og der fortsættes fra trin 2. Der fortsættes, indtil alle kort er taget og oversat.

<p>Grammatisk emne: Sammentrækning af præposition og bestemt artikel</p> <ol style="list-style-type: none">1. I historien fortæller man om en familie2. En familie fra det højere borgerskab3. Morgenmaden serveres på værelsets terrasse4. Der er en duft af mynte i luften	<p>Grammatisk emne: Bøjning af verber i imperfetto</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hotellet lå (trovarsi) ved vandet2. Solen skinnede altid3. Himlen havde samme farve som Middelhavet4. Lula boede ofte på hotellet
---	--

<p>Grammatisk emne: O- og E-adjektivers bøjning</p> <ol style="list-style-type: none">1. Himlen var blå og klar2. Lulas øjne var store og smukke3. Hotellet har flotte værelser og en skøn udsigt4. Der var mange udenlandske turister	<p>Grammatisk emne: De ubetonede pron's former som direkte objekt og deres placering</p> <ol style="list-style-type: none">1. Han tager hende med til hotellet2. Hun betragter ham3. Lula og hendes elsker betragter dem (lysene)4. Tager du mig med til havet?
---	--

Alle eksempler er taget fra Castellanetas »Un'avventura coniugale«.

Fordele ved »Bordet rundt«

Det cirkulerende ark sikrer, at alle bidrager, og samtidig tilskynder det eleverne til at tænke hurtigt. Aktiviteten kan være enten mundtlig eller skriftlig. Team-medlemmerne kan hjælpe hinanden, hvis nogen skulle gå i stå.

De læreprocesdomæner, der er i spil her, er mestring af viden og træning i at tænke og evt. skrive hurtigt (viden og færdigheder). Af tænkefærdigheder trænes analytisk og reflekterende tænkning, og af de kommunikative og sociale færdigheder trænes turtagning, f.eks. regler for hvem der har ordet, hvordan man overlader ordet til en anden eller selv tager ordet.

Den sidste struktur, jeg vil omtale, er »Vælg fra viften« (5). Det er en struktur, der både egner sig godt til at tale om enkeltdele i en tekst og til at samle op på de vigtige pointer.

Vælg fra viften (5)

Forberedelse:

Læreren har på forhånd udarbejdet et sæt kort med spørgsmål til teksten. Hvert team får udleveret et sæt kort. Kortene bredes ud på bordet i en vifte med bagsiden opad.

Mulige spørgsmål til Castellanetas »Un'avventura coniugale«

<i>Un'avventura coniugale</i> A quale stato sociale appartengono Silvia e suo marito?	<i>Un'avventura coniugale</i> Che nuova moda decidono Silvia e suo marito di seguire?	<i>Un'avventura coniugale</i> In che cosa consiste una vacanza da »isolati«?
--	--	---

<i>Un'avventura coniugale</i> Dove si trovano il marito a Lula all'inizio della storia?	<i>Un'avventura coniugale</i> Silvia e il marito che cosa hanno detto ai bambini? e perché?	<i>Un'avventura coniugale</i> Descrivete Lula. Qual'è il suo passatempo preferito?
--	--	---

<i>Un'avventura coniugale</i> Qual'è il passatempo del marito mentre Lula prende il sole?	<i>Un'avventura coniugale</i> Chi ha trovato l'albergo e come?	<i>Un'avventura coniugale</i> D'un tratto il marito scopre qualcosa di terrificante e indefinibile. Cos'è?
--	---	---

Fremgangsmåde:

1. Elev A tager et kort og læser spørgsmålet op.
2. Elev B svarer på spørgsmålet.
3. Elev C giver feedback i form af hjælp eller tilføjelser og roser til sidst.
4. Elev D noterer grammatiske fejl – f.eks. i verbeøjningen.
5. Rollerne roterer med uret, således at B nu tager et kort og læser spørgsmålet, C svarer, D giver feedback og A noterer grammatiske fejl.
6. Til sidst hjælpes teammedlemmerne ad med at rette de grammatiske fejl, der er blevet noteret.

Fordele ved »Vælg fra viften«

Eleverne er hver især ansvarlige for at svare, og dette opleves som en personlig udfordring, der får alle til at yde deres bedste. Samtidig arbejder eleverne i trygge rammer inden for teamet, og den enkelte elev tør derfor komme mere frem.

I denne aktivitet arbejdes der med mestring af viden (Viden og færdigheder), analytisk/kritisk og analyserende tænkning (Tænkfærdigheder) og med turtagning, at lytte, at hjælpe og at rose (Kommunikative og sociale færdigheder).

Jeg har ovenfor givet eksempler på fem CL-strukturer, som jeg har givet liv ved at anvende dem på et italiensk materiale. De fem strukturer kan samlet set anvendes i et miniforløb, hvor eleverne arbejder med en tekst ud fra forskellige vinkler. I dette forløb har eleverne analyseret, diskuteret, løst problemer, udviklet deres kommunikative kompetencer og forhåbentlig fået en dybere indsigt i lige præcis dette emne. Men det er vigtigt, at man som (sprog)underviser gør sig klart, hvad målet med et givent forløb er, og hvilke kompetencer man ønsker at træne. Først når det ligger fast, kan man begynde at vælge CL-strukturer og lægge indhold ind i de enkelte strukturer. CL-strukturer kan således ikke stå alene, men de er et godt supplement til at gøre undervisningen både motiverende, engagerende og befordrende for at lære italiensk.

Litteratur

Boysen, Gerhard m.fl. (1990): *Castellaneta: Un'avventura coniugale. I: Racconti italiani. Lette italienske tekster.* København: Gjellerup & Gad.

Kagan, Spencer & Stenlev, Jette (2006): *Cooperative Learning.* Albertslund: Malling Beck. (senere udgave: København: Alinea, 2009).